

РЕШЕНИЕ

№ 354

гр. София, 16.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-20, в публично заседание на първи март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Татяна Костадинова

при участието на секретаря Йорданка В. Петрова
като разгледа докладваното от Татяна Костадинова Търговско дело № 20221100901434 по описа за 2022 година

Предявени са искове с правно основание чл. 405, ал. 1 КЗ и чл. 409 КЗ вр. чл. 99, ал. 1 ЗЗД.

Ищецът „М.-С.**“ **ЕООД** твърди, че бил Л.ополучател по договор за финансов Л., сключен на 25.04.2019 г. с Л.одателя „ОТП Л.“ ЕООД и с предмет багер товарач, марка Caterpillar, модел 428Е, рама № САТ0428ЕКDХС00344. На 28.04.2020 г. между ответника „Д.З.“ АД и Л.одателя бил подписан договор за застраховка „Каско на МПС“ (полица № 0320200131008408), по силата на който ответникът поел задължението да носи риска от повреждане или пълна загуба на Л.ованата вещ. В срока на застрахователното покритие ищецът предоставил на трето лице ползването на багера, за което получил предварително съгласие на Л.одателя. На 09.09.2020 г. обаче установил, че процесното МПС било противозаконно отнето, като кражбата била извършена в периода от 17,30 ч. на 04.09.2020 г. до 13 ч. на 06.09.2020 г. от помпената станция в с. П.ч, ул. „Спортист“, където вещта била ползвана от наемателя. Застрахователят бил уведомен за настъпилото събитие, като след разглеждане на преписката същият определил обезщетение в размер от 26 432,78 лв., намалявайки го поради неизпълнение на задължението на застрахования своевременно писмено да съобщи за извършеното преотдаване на Л.ованата вещ. На 19.11.2021 г. застрахованият цедирал на ищеца вземането си за остатъка от дължимото застрахователно обезщетение, а ищецът уведомил ответника за цесията и поискал преразглеждане на частичния отказ. Застрахователят отново отказал да заплати допълнително обезщетение, позовавайки се на неизпълнение на задължението на застрахования да стопанисва добросъвестно вещта, като поддържа изправността на монтираната система за защита, и да го уведомява незабавно за всички новонастъпили обстоятелства. Ищецът оспорва да са били налице основания за намаляване на застрахователното обезщетение, като сочи, че застрахователят бил уведомен за преотдаването под наем на вещта, а изискване за поставяне на допълнителни устройства за защита не

било въведено при сключване на застрахователния договор. Сочи също, че между тези задължения и настъпването на събитието не съществувала причинна връзка и намаляването на обезщетението не било съобразено със закона. Ето защо ищецът моли съда да осъди ответника да му заплати сумата от 50 845,96 лв. (съгласно изменение на иска, допуснато в о.с.з. на 01.03.2023 г.) – остатък от дължимото застрахователно обезщетение, както и лихва за забава в размер от 7 400, 92 лв. (съгласно изменение на иска, допуснато в о.с.з. на 01.03.2023 г.), начислена за периода от 24.02.2021 г. (след изтичане на срока за произнасяне по претенцията - 15 работни дни) до 01.08.2022 г. Претендира законна лихва и разноски.

Ответникът „Д.З.“ АД оспорва исквете. Поддържа, че застрахованият имал задължение да стопанисва добросъвестно вещта, да поддържа изправността на монтираната система за защита (т. 49.1 от общите условия); да уведомява застрахователя незабавно след узнаването за всички новонастъпили обстоятелства, за които при сключване на договора застрахователят бил поставил въпрос (т. 49.3 от общите условия), включително във връзка с ползването на вещта; при напускане на МПС да го заключва и да включва всички охранителни системи и/или устройства за защита (т. 49.10 от общите условия). В случая при сключване на договора било обозначено, че застрахованата вещ била Л.ова, и застрахователят оценил застрахователния риск спрямо ищеца като нейн ползвател. Въпреки това вещта била отдадена под наем на трето лице, за което застрахователят не би своевременно уведомен, а и преотдаването било извършено в нарушение на Л.овия договор – без предварителното писмено одобрение на Л.одателя. Новият ползвател съхранявал вещта на небезопасно място – отдалечено от жилищни постройки, без добра осветеност, без заградителни съоръжения и без монтирано видеонаблюдение и физическа охрана към момента на извършване на кражбата. Неизпълнението на задължението за уведомяване относно новонастъпилото обстоятелство създадо пречки за застрахователя да направи правилна оценка на действителния (и увеличен) застрахователен риск, съответно да се възползва от правото да даде задължителни предписания или да прекрати договора. Наред с това МПС не било снабдено с функционираща GPS система, което съставлявало нарушение освен на общите условия, също и на разпоредбата на чл. 395, ал. 1 КЗ. Всички тези обстоятелства давали основание да бъде намалено застрахователното обезщетение. Ответникът оспорва и размера на претенцията, като счита, че същата не е съответна на действителната стойност на застрахованото МПС към датата на събитието, определена по средни пазарни цени. Волеизявява за съдебно прихващане със сумата от 311,20 лв., представляваща стойността на дължимите до края на срока на договора трета и четвърта вноски от застрахователната премия. Оспорва иска за лихва, като твърди, че забавата настъпвала след изтичане на 15 работни дни от представяне на всички необходими доказателства, изискани от застрахователя с цел установяване на застрахователното събитие и вредите от него. Претендира разноски. Възразява за прекомерност на заплатеното от ищеца адвокатско възнаграждение.

Съдът, като съобрази становищата на страните и доказателствата по делото, достигна до следните фактически и правни изводи:

По иска с правно основание чл. 405, ал. 1 КЗ вр. чл. 99, ал. 1 ЗЗД.

За основателността на иска в тежест на ищеца е да докаже: 1).

възникване на валидно **застрахователно правоотношение** по имуществена застраховка с предмет процесното МПС, по което застраховател е ответникът; 2). настъпване в срока на застрахователното покритие на **застрахователно събитие**, за което застрахователят носи риска; 3). **причинна връзка** между застрахователното събитие и настъпилите **вреди**, 4). **размер** на вредите; 5). **придобиване от ищеца на правото** да се получи обезщетение за претърпените вреди.

От своя страна ответникът следва да докаже **фактите, от които черпи право за намаляване** на дължимото застрахователно обезщетение.

Относно наличието на валидно застрахователно правоотношение, неговото съдържание и активната легитимация на ищеца:

На 28.04.2020 г. между „ОТП Л.“ ЕООД като застрахован и ответника като застраховател е подписана застрахователна полица № 0320200131008408 за имуществено застраховане с предмет строителна техника марка CATERPILLAR с ДК № С 14289. Срокът на застрахователно покритие е една година, считано от 03.02.2020 г. Безспорно между страните е, че плащането на първата вноска от застрахователната премия като условие за започване на застрахователното покритие съгласно чл. 351, ал. 3 КЗ е извършено.

Изложеното сочи, че е възникнало **валидно застрахователно правоотношение** по имуществена застраховка с предмет процесното превозно средство, което е **породило действието си** и е обвързвало страните по него към датата на процесното събитие.

Застрахованата вещ е била предмет и на договор за Л., сключен между застрахования като Л.одател и ищеца в качеството му на Л.ополучател. Тъй като процесното събитие съставлява пълна загуба на **Л.ова** вещ, то съгласно чл. 384, ал. 2, т. 2 КЗ вземането за обезщетение би възникнало в патримониума на Л.одателя. Ето защо на 19.11.2021 г. между застрахования Л.одател и ищеца е сключен **договор за цесия**, по силата на който ищецът е придобил правото на застрахователно обезщетение за пълна загуба на застрахованата по процесната полица вещ и е упълномощен от цедента да уведоми застрахователя за извършеното прехвърляне. Въз основа на изложеното съдът приема, че ако по силата на застрахователния договор в тежест на ответника е възникнало задължение за заплащане на застрахователно обезщетение и ако същото не е било погасено в цялост, то **легитимиран да търси** и получи изпълнение на остатъчното вземане към настоящия момент е **ищецът**.

Относно застрахователното събитие:

Не се спори, а и се установява от събраните писмени доказателства и от показанията на свидетеля Б., че в срока на застрахователно покритие, а именно – в периода от 17,30 ч. на 04.09.2020 г. до 13 ч. на 06.09.2020 г. застрахованият багер е бил противозаконно отнет. Към момента на кражбата вещта се е намирала в обект, представляващ помпена станция на ул. „Спортист“, с. П.ч, в държане на третото лице дружество по ЗЗД „ВиК Костинброд 2018“, с когото Л.ополучателят е сключил договор за наем от 01.09.2020 г.

За събитието е уведомен застрахователят, при когото е заведена щета № 210710230/09.09.2020 г., както и е подаден сигнал в РУ – гр. Костинброд, в резултат от което е образувано досъдебно производство. Няма данни да е установен извършителят.

Горепосоченото събитие има характер на **застрахователно**, тъй като съставлява реализиране на покрит от застраховката риск съгласно § 1, т. 4 ДР КЗ – видно от полицата, договорът е сключен с покрити рискове по клауза „Пълно КАСКО“, а съгласно т. 6.9. от общите условия, при които е сключен договорът, покрит риск по тази клауза е и кражбата на застрахованата вещ.

Относно наличието на основания за изключване или намаляване на отговорността на застрахователя:

Застрахователят е заплатил обезщетение в намален размер, позовавайки се на разпоредбите на чл. 365, ал. 2 КЗ и чл. 395, ал. 4 КЗ. Задълженията на застрахования, които според ответника са останали неизпълнени, са две: 1). задължението да уведомява незабавно застрахователя за новонастъпили обстоятелства, за които при сключване на договора застрахователят писмено е поставил въпрос (относно отдаването на вещта под наем), и 2). задължението да поддържа в изправност системите за обезопасяване на МПС, а при напускане на МПС да включи всички охранителни системи и/или устройства за защита.

1. **Задължението за незабавно уведомяване** на застрахователя за новонастъпили обстоятелства е уредено в чл. 49.3. от общите условия, като същото е обвързано с изискването при сключване на договора застрахователят да е задал писмено въпрос относно тези обстоятелства.

Идентично задължение е въведено и с разпоредбата на чл. 365, ал. 1 КЗ.

В процесния договор уведомяването на застрахователя относно настъпила промяна в държането на застрахованата вещ не е изрично предвидено в договора като задължение за застрахования. Обстоятелството, че в полицата е посочено кой е Л.ополучател, не създава пряко задължение за застрахования по чл. 365, ал. 1 КЗ да уведоми застрахователя относно промяна на лицето, което държи фактически застрахованата вещ, щом конкретен въпрос в този смисъл не е поставен. Такова задължение не е предвидено и в общите условия, а е посочено като задължение в инструкции за клиента, **изготвени от Л.одателя и предоставени на Л.ополучателя в това му качество**. Разпоредбата на чл. 49.12. от общите условия, на която се позовава ответникът, обаче не създава представителна власт за Л.одателя да поставя от името на застрахования въпроси по чл. 365, ал. 1 КЗ и съответно неизпълнението на дадените от Л.одателя инструкции не може да породи права в полза на застрахователя.

Следва да се посочи също, че неизпълнението на задължението за уведомяване съгласно чл. 365, ал. 1 КЗ е скрепено с предвидените в чл. 363 и чл. 364 КЗ последици, вкл. правото на застрахователя да откаже изцяло или отчасти плащане на застрахователно обезщетение, **само ако премълчаното обстоятелство** (тук – промяна на държателя) **е оказало въздействие за настъпване** на събитието или **за увеличаване размера на вредите**. От събраните гласни доказателствени средства може да се заключи, че в процесния случай **рискът не е бил увеличен от промяната във фактическата власт**, тъй като вещта е била ползвана съобразно **изискванията към добрия стопанин** (съхранявана е в ограден двор, находящ се в жилищната част на селото, с нощна физическа охрана в работните дни и денонощна – в почивните).

В обобщение, при липса на изрично въведено задължение от застрахователя за уведомяване, както и при липса на причинна връзка между необявеното обстоятелство и настъпването на събитието, възражението на застрахователя за намаляване на застрахователното обезщетение на това основание е неоснователно. Поради това е ирелевантно дали застрахователят действително е бил уведомен за промяната на държателя и съдът не обсъжда доказателствената стойност на постъпилата по реда на чл. 192 ГПК справка от третото за процеса лице – Л.одател и застрахован, съгласно която на застрахователя е изпратен екземпляр от писмо за съгласие за сключване на договора за наем изх. № 1194А/28.08.2020 г. Впрочем, ирелевантно е и дали промяната на държателя е извършена в съответствие с Л.овия договор (след предварително писмено съгласие на Л.одателя) - застрахователят е трето за Л.овия договор лице и не може да черпи от него нито права, позовавайки се неговото неизпълнение.

2. Не е налице основание за намаляване на застрахователното обезщетение и заради втория сочен от ответника факт, а именно – ***неподдържане на работеща GPS система.***

Съгласно чл. 395, ал. 1 и ал. 4 КЗ застрахованият е длъжен да вземе мерки за предпазване на застрахованото имущество от вреди, вкл. да спазва ***предписанията*** на застрахователя за отстраняване на източниците на опасност за причиняване на вреди, а съгласно чл. 395, ал. 4, изр. 2 КЗ при неизпълнение на това задължение, ако същото не е предвидено като основание за отказ в договора, застрахователят може да намали обезщетението, в случай че настъпването на застрахователното събитие е ***следствие*** от неизпълнение на това задължение.

В т. 49.1 от общите условия е предвидено застрахованият да поддържа в изправност „монтираната“ система за защита, т.е. тази, с която вещта ***е била оборудвана при сключване на договора*** за застраховка или с която ***е следвало да бъде оборудвана*** съгласно нарочно изискване на застрахователя. В случая от постъпилото по реда на чл. 192 ГПК писмо от продавача на процесната вещ се установява, че същата ***не е била снабдена*** нито с фабрично монтирано, нито с последващо поставено проследяващо GPS устройство. Същевременно съгласно приетия на основание чл. 190 ГПК протокол за първоначален оглед (л. 135), извършен при сключване на застраховка за предходния период и послужил като основание за неизвършване на нов оглед при подписване на процесната полица, ***застрахователят е знаел за това обстоятелство*** (тъй като наличието на система за защита не е отбелязано в протокола). Въпреки това той ***не е въвел като изрично предписание*** по смисъла на чл. 395, ал. 1 ГПК монтирането ѝ, поради което и не може впоследствие да се позовава на неизпълнение на задължението на застрахования да поддържа в изправност такава система.

Отделно от това, от заключението на СТЕ се установява, че GPS тракерът е устройство, което известява при раздвижване на автомобила, може да ограничи движението му в определен географски район, изпраща съобщение, ако автомобилът е извън този район, може дистанционно чрез него да се спре електричеството или горивото на автомобила, проследява превозното средство в реално време, и в този смисъл може да затрудни, но ***не е от естество да предотврати изцяло извършването на***

посегателството. Последното може да настъпи и въпреки наличието на монтиран и работещ тракер (особено когато той не е комбиниран с блокираща система против въвеждане на машината в движение). Следователно не е налице и втората предпоставка за възникване на правото на застрахователя да намали застрахователното обезщетение, посочено в чл. 395, ал. 4 КЗ, а именно – **настъпването на събитието да е в причинна връзка с неизпълнение на съответното задължение.**

Липсата на работеща GPS система не може да бъде подведена и под хипотезата на чл. 395, ал. 6 КЗ, съгласно която „при настъпване на застрахователното събитие застрахователят е длъжен да положи максимални усилия да намали размера на вредите **и да спазва указанията** на застрахователя, като при неизпълнение от страна на застрахования застрахователят има право да намали застрахователното обезщетение,“. Както беше посочено, указание на застрахователя за монтиране на GPS система не е дадено при сключване на застраховката, нито в следващ момент преди реализиране на събитието. Освен това не може да се заключи със сигурност, че поддържането на такава система би било от естество да намали размера на вредите (като затрудни отдалечаването на вещта, съответно улесни нейното открИ.е), включително поради известните методи за деактивация на тракера, за чието съществуване сочи вещото лице при разпита в о.с.з. на 01.02.2023 г.

Въз основа на изложеното съдът приема, че застрахователят няма право да намали дължимото застрахователно обезщетение и дължи същото в пълен размер.

Относно размера на дължимото обезщетение.

Съгласно чл. 386, ал. 2 КЗ при настъпване на застрахователно събитие застрахователят е длъжен да плати застрахователно обезщетение, което е равно на **действително претърпените вреди** към деня на настъпване на събитието. Идентично е уредбата в т. 67, изр. 2 от общите условия – застрахователят дължи да плати обезщетение в размер на застрахователната сума, но не повече от действителната стойност на МПС към датата на настъпване на събитието.

Според САТЕ действителната стойност на застрахованата вещ към датата на събитието възлиза на 80 625 лв., поради което дължимото обезщетение е в размер на застрахователната сума – 77 800 лв. (няма данни същата да е намалена по реда на чл. 407 КЗ). Даденият от вещото лице отговор по т. 2 от САТЕ е правен и съдът не го кредитира, доколкото същият противоречи на разпоредбата на чл. 386, ал. 2 КЗ - няма правно основание за прилагане на коефициент на овехтяване към застрахователната сума, щом действителната стойност на вещта към датата на събитието е по-голяма.

Тъй като ответникът е извършил частично погасяване на задължението за застрахователно обезщетение – до сумата от 26 432,78 лв. (вж. изявление на ищеца в уточнителна молба от 02.02.2023 г.), то към момента на устните състезания в полза на ищеца съществува вземане за разликата до 77 800 лв. С оглед диспозитивното начало обаче съдът не може да установи и присъди по-голям размер от претендирания, а в случая **претенцията на ищеца е съобразена с дадената от вещото лице по-малка стойност на дължимо обезщетение – 77 278,74 лв.**, от която е приспадната стойността на първоначално определеното от застрахователя обезщетение, или ищецът претендира сумата от 50 845,96 лв., в който размер неговото вземане

съществува към момента на устните състезания. Следва да се отговори на въпроса подлежи ли на съдебно прихващане част от това вземане.

По възражението за съдебно прихващане:

Ответникът е направил изявление за съдебно прихващане със сумата от 311,20 лв., представляваща стойността на трета и четвърта вноски от застрахователната премия (без данък от 2 %). В о.с.з. на 01.02.2023 г. обаче е отделено като **безспорно** обстоятелството, че задължението на ищеца за заплащане на трета и четвърта вноски е погасено по реда на чл. 369, ал. 2 КЗ – чрез прихващане от определеното за изплащане застрахователно обезщетение (същото е определено в размер от 26 432,78 лв., а **е изплатена сумата от 26 115,35 лв.**, като разликата от 317,43 лв. формира сбора от двете вноски с включен данък).

Следователно към настоящия момент активното вземане е погасено и поради това възражението за съдебно прихващане е неоснователно.

По иска по чл. 409 КЗ.

Установи се наличие на главен дълг.

Съгласно чл. 409 КЗ застрахователят дължи лихва за забава върху застрахователното обезщетение след изтичане на срока за произнасяне по заведената щета, който съгласно чл. 405 КЗ вр. чл. 108, ал. 1 КЗ не може да е по-дълъг от 15 работни дни от представяне на необходимите документи (разпоредбата на т. 67.1.2 от общите условия, предвиждаща шестмесечен срок за плащане противоречи на императивната разпоредба на чл. 108, ал. 1 КЗ и поради това е неприложима).

Тъй като застрахователят е уведомен за настъпилото събитие на 09.09.2020 г., а според неизгодното за ищеца твърдение последният документ, изискан от застрахователя, е представен на 02.02.2021 г., то към началната дата на претенцията за лихва 24.02.2021 г. ответникът е изпаднал в забава. За периода 24.02.2021 г. – 01.08.2022 г. размерът на дължимата лихва върху главницата от 50 845,96 лв. възлиза на 7 401, 50 лв., поради което искът за сумата от 7 400,92 лв. (след допуснатото увеличение) следва да бъде изцяло уважен.

По разноските:

Ответникът следва да заплати на ищеца разноски за дължимата (а не внесена) държавна такса в размер от 2 329,87 лв., както и разноски за експретиза (400 лв.) и за адвокат в размер от 5 779 лв. Възражението на ответника за прекомерност по чл. 78, ал. 5 ГПК е неоснователно предвид минималния размер, установен в Наредба № 1/2004 г., и фактическата сложност на делото.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „Д.З.“ АД, ЕИК ***, да заплати на „М.-С.**“ ЕООД, ЕИК *****, на основание чл. 405, ал. 1 КЗ сумата от 50 845,96 лв., представляваща непогасената част от дължимото застрахователно обезщетение за настъпило в срока на действие на застрахователна полица № 0320200131008408/2020 г. застрахователно събитие – кражба на багер товарач, марка Caterpillar, модел 428Е, ДК № ***** ведно със законната**

лихва от 02.08.2022 г. до погасяването, на основание чл. 409 КЗ сумата от **7 400,92 лв.**, представляваща лихва за забава върху горепосочената главница за периода 24.02.2021 г. – 01.08.2022 г., както и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **8 508,87 лв.**

Решението може да бъде обжалвано пред Апелативен съд – гр. София в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____